

Expunere de motive

Secuimea, populația autohtonă cu identitate națională maghiară, majoritară în Ținutul Secuiesc, revendică autonomia teritorială a acestei regiuni în conformitate cu prevederile documentelor internaționale și cu practica în acest domeniu din statele Uniunii Europene (ex. Italia - Tirolul de Sud, Finlanda - Insulele Aland, Belgia - Regiunea Flamandă și Valonă etc.), precum și din alte state fără statut de membru al Uniunii Europene (ex. Republica Moldova - Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia, Serbia - Provincia Autonomă Voivodina). În data de 28.09.2023, cu ocazia unei vizite în Corsica, președintele Franței, Emmanuel Macron, propune introducerea insulei Corsica în Constituția franceză și acordarea autonomiei acesteia în termen de șase luni.

Autonomia practică în regiunea istorică Szekelyföld - Ținutul Secuiesc - Terra Siculorum, prin modul de organizare al scaunelor secuiești datează din anii 1200.

Autonomia scaunelor a funcționat sub forma de autonomie teritorială, având o administrare proprie, structură socială și administrativă specifică, drepturi speciale și statut special.

Locuitorii scaunelor secuiești, prin reprezentanții lor aleși își afirmă dorința și revendică dreptul la autonomie teritorială, la crearea cadrului legislativ prin adoptarea Statutului de Autonomie al Ținutului Secuiesc - Szekelyföld - Terra Siculorum. Exercițarea dreptului la autonomie, respectiv recunoașterea și transferul competențelor sporite și specifice regiunii și autorităților sale alese, asigură egalitatea deplină și efectivă a tuturor locuitorilor aparținători colectivității regiunii autonome. Istoria, precum și experiența statelor de drept din Europa, a demonstrat și demonstrează faptul că protecția colectivităților, a comunităților cu identitate națională diferită față de cea majoritară dintr-un stat necesită măsuri specifice de protecție.

Chiar de la început trebuie precizat faptul că, prin adoptarea prezentei legi nu este nicidecum vorba că Ținutul Secuiesc s-ar rupe de România, așa cum susțin oponenții autonomiei.

Documentul Consiliului pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE) de la Copenhaga (1990) notează la punctul 35. efortul statelor semnatare, printre care și România, de a crea condițiile necesare promovării identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a minorităților naționale prin instituirea administrațiilor autonome sau locale, corespunzătoare condițiilor istorice și teritoriale ale acestora.

În documentul CSCE de la Geneva (1991), semnat și de România, statele semnatare recunosc că luarea măsurilor care țin seama de condițiile istorice și teritoriale ale minorităților naționale, sunt importante acolo unde problemele acestora reclamă o preocupare deosebită. Statele semnatare iau notă cu interes de faptul că s-au obținut rezultate pozitive pe căi democratice, între altele prin: administrație autonomă sau locală, precum și prin autonomie teritorială, incluzând existența unor organisme consultative, legislative și executive, desemnate prin alegeri libere și periodice.

Recomandarea nr. 1201/1993 a Consiliului Europei, prevede la art. 11. dreptul persoanelor aparținând unei minorități naționale de a avea autorități autonome sau locale, sau statut special în acele regiuni unde sunt în majoritate și dispun de condiții istorice și teritoriale specifice.

Rezoluția Parlamentului Europei cu privire la cetățenia Uniunii Europene, din 21 noiembrie 1991, prevede la art. 3. că Uniunea și statele membre încurajează comunitățile etnice și lingvistice istorice existente pe teritoriul lor în exprimarea identității și promovării coexistenței, oferind garanții pentru asigurarea egalității reale a tuturor cetățenilor, formelor specifice ale autonomiei locale, regionale sau de grup, ale cooperării inter-regionale, aspirațiilor comunităților și soluțiilor practicate în Europa.

Proiectul privind Carta Europeană a Autonomiei Regionale adoptată prin Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1118/1997, enunță printre altele, următoarele principii:

- recunoașterea autonomiei regionale implică loialitatea față de stat, ale cărui regiuni evoluează prin respectarea suveranității și a integrității teritoriale,
- organizarea de instituții europene adecvate trebuie să țină seama de existența regiunilor în cadrul statelor europene pentru elaborarea și realizarea politicilor puse în aplicare la nivel european,
- regiunea, ca o componentă esențială a statului, stă mărturie, prin identitatea sa, la diversitatea Europei, contribuie la îmbogățirea culturii acesteia într-un climat de respectare a tradițiilor sale istorice.

În conformitate cu proiectul privind Carta Europeană a Autonomiei Regionale, prin autonomia regională se înțelege dreptul și capacitatea efectivă pentru colectivitățile teritoriale cele mai întinse în cadrul fiecărui stat membru, dispunând de organe alese care se situează între stat și colectivitățile locale și care au fie prerogative de autoadministrare, fie prerogative de ordin statal, pentru a prelua asupra lor responsabilitatea și în interesul populației respective, o parte importantă a problemelor de interes public, în conformitate cu principiul subsidiarității.

Rezoluția nr. 1334/2003 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei cu privire la experiențele pozitive ale regiunilor autonome în rezolvarea conflictelor din Europa (24 iunie 2003), remarcă, printre altele, următoarele:

- reînnoirea tensiunilor în Europa se datorează, în parte, acelor schimbări teritoriale și formării noilor state care au apărut în urma celor două războaie mondiale și a prăbușirii sistemului comunist în anii 1990,
- aceste tensiuni reflectă, de asemenea, și progresul inevitabil în privința concepției statului național, care a prezentat suveranitatea națională și omogenitatea culturală ca o problemă esențială. În zilele noastre statele se confruntă cu alte cerințe izvorâte din dezvoltarea practicii democratice și dreptului internațional,
- statele trebuie să împiedice apariția tensiunilor prin aranjamente flexibile din punct de vedere constituțional sau legislativ venind în întâmpinarea așteptărilor. Acordând puteri, respectiv competențe minorităților în scopul rezolvării problemelor lor proprii, fie prin transferul de competențe de la guvernul central, fie prin împărțirea puterii, statele pot corobora principiul unității și integrității teritoriale cu principiul diversității culturale,
- numeroase state europene și-au rezolvat tensiunile interne, sau sunt în curs de rezolvare prin introducerea diferitelor forme ale autonomiei teritoriale sau culturale, cuprinzând acele principii și măsuri concrete care pot ajuta la rezolvarea conflictelor interne,
- autonomia, cum este aplicată în statele care respectă dispozițiile legale cu privire la garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale naționalităților lor, poate fi privită ca un

„aranjament substatat” (sub-state arrangement), care asigură ca minoritatea să-și exercite drepturile și să-și păstreze identitatea culturală, acordând în același timp anumite garanții pentru păstrarea unității, suveranității și integrității teritoriale a statului,

- statutul de autonomie poate fi aplicat în cazul diferitelor sisteme de organizare politică, începând cu descentralizarea simplă în statele unitare și ajungând la împărțirea reală a puterii, prin metode fie simetrice, fie asimetrice, în statele regionale sau federale.

De asemenea în Declarația de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 deplina libertate națională este menționată ca un principiu fundamental al noului stat român: „III. 1. Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.”

Statutul de autonomie a Ținutului Secuiesc - Szekelyföld - Terra Sicularum reprezintă reglementarea revendicărilor referitoare la autonomia teritorială, care prin adoptarea de către Parlamentul României oferă garanțiile necesare și cadrul adecvat prosperării regiunii autonome, protecției identității naționale maghiare a secuimii și intereselor specifice ale colectivității.

Ținutul Secuiesc este un teritoriu al României care diferă de celelalte regiuni ale țării, nu numai din cauza componenței etnice, deoarece în decursul istoriei Ținutul Secuiesc totdeauna și-a păstrat un statut specific. Autonomia trebuie concepută ca un pas important în procesul de democratizare și descentralizare a țării în spiritul principiului subsidiarității.

Anexa prezentului proiect de lege cuprinde orașele și comunele Ținutului Secuiesc, totalizând 149 de autorități locale. Din acest număr, 63 autorități locale până în prezent au adoptat prin hotărâre locală o petiție către Parlamentul și Guvernul României, prin care își exprimă solicitarea lor, privind crearea unei regiuni administrative, „care să fie denumită Ținutul Secuiesc, și care să cuprindă toate localitățile din anexa la prezentul memorandum, și numai aceste localități”, și această regiune să primească un statut autonom, pe baza unei legi organice, ce va fi înaintat Parlamentului României.

Prin acest proiect de lege, se urmărește realizarea solicitării exprimată prin petiția adresată Parlamentului și Guvernului României de către autoritățile locale secuiești, concomitent: aprofundarea democrației în România, și perfecționarea statului de drept, prin garantarea legală și instituțională a drepturilor secuimii prevăzute în documentele de mai sus. Una din importantele consecințe a abordării legii ar fi fundamentarea durabilă a stabilității relațiilor între populația majoritară română și minoritatea maghiară, în consecință stabilitatea durabilă a relațiilor româno-maghiare. Recunoașterea și acordarea autonomiei teritoriale a Ținutului Secuiesc ar duce la o reală reconciliere româno-maghiare.

Inițiatori:

Kulcsár-Terza József-György
deputat

Zakariás Zoltán
deputat